

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК
У КРИМІНАЛЬНІЙ СПРАВІ ЩОДО
СЕЙТБЕЛЯЛА СЕЙДАМЕТОВА, ЗАСУДЖЕНОГО ЗА Ч. 1 СТ. 204 КК
УКРАЇНИ, НА ВИКОНАННЯ УХВАЛИ СУДДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ
УКРАЇНИ В.Ф. ШКОЛЯРОВА ВІД 6 ЧЕРВНЯ 2013 РОКУ¹

Ознайомлення з наданими матеріалами дозволяє висловити такі міркування.

Із заяви С. Сейдаметова про перегляд ухвали колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ) від 27 грудня 2013 року випливає, що ця особа вважає кримінальну справу з обвинувачення її у скоєнні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України, схожою за подібністю суспільно небезпечних діянь з низкою інших справ, розглянутих касаційними інстанціями. На думку засудженого, суд, на відміну від постановлених у зазначених справах рішень, дав помилкову кваліфікацію його дій за ст. 204 КК України в той час, як мав би кваліфікувати їх за ст. 203 КК України.

Ознайомлення з ухвалою дає підстави сформулювати два питання, відповіді на які вимагаються від членів Науково-консультативної ради Верховного Суду України. По-перше, чи містять надані для ознайомлення судові рішення неоднакове застосування одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень. По-друге, чи є вино, виготовлене С. Сейдаметовим, алкогольним напоєм (підакцизним товаром) і предметом злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України.

Відповідаючи на перше питання, слід зазначити, що діяння, про які йдеться в наданих для порівняння рішеннях судів, можна вважати подібними до того, яке вчинив С. Сейдаметов, за ознакою схожості предметів злочинів.

Щодо другого питання, то вивчення диспозиції ч. 1 ст. 204 КК України дозволяє стверджувати, що предметом цього злочину є незаконно виготовлений

¹ Висновок підготовлено спільно з Є.О. Письменським.

підакцизний товар. Наведений у ст. 215 Податкового кодексу України перелік підакцизних товарів включає в себе, крім всього іншого, алкогольні напої. Згідно з результатами експертного дослідження, проведеного у кримінальній справі щодо С. Сейдаметова, вилучений у нього напій відноситься до категорії алкогольних (вино). Однак чи є підстави вважати цей напій предметом злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України?

Порядок виробництва і обігу алкогольних напоїв регулюється низкою нормативних актів, серед яких чільне місце займає Закон України від 19 грудня 1995 року із змінами «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів». У Преамбулі цього Закону зазначається, що до сфери його регулювання не відноситься виробництво вин виноградних і плодово-ягідних, наливок і настоянок, виготовлених громадянами в домашніх умовах для власного споживання.

З огляду на матеріали справи, можна стверджувати, що засуджений у домашніх умовах займався виготовленням виноградного вина. Разом з тим метою такого виготовлення було не тільки власне споживання вина, а і його збут. Зі сказаного випливає, що С. Сейдаметов збував, зберігав і транспортував алкогольний напій, який був виготовлений *незаконно* (хоч і в домашніх умовах, але не для власного споживання).

Разом з тим оскільки вина, виготовлені в домашніх умовах, не належать до підакцизних товарів, тобто до тих, до ціни яких згідно з чинним законодавством включається акцизний податок і до тих, яким присвоєно певний код УКТ ЗЕД (у цьому сенсі положення Податкового кодексу України щодо віднесення до підакцизних товарів будь-яких алкогольних напоїв мають підлягати обмежувальному тлумаченню), то вважати виготовлений засудженим алкогольний напій предметом злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України, не слід.

Певним підтвердженням сказаному може слугувати Проект Закону про внесення змін до статті 204 Кримінального кодексу України (щодо

відповідальності за незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту міцних спиртних напоїв домашнього вироблення), поданий на розгляд Верховної Ради України 28 березня 2013 року. У пояснювальній записці до цього законопроекту зазначається таке. «Відповідно до статті 204 Кримінального кодексу України об'єктивну сторону злочину складає незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів. Судова практика виходить з того, що міцні спиртні напої домашнього вироблення не відносяться до алкогольних напоїв, оскільки операції з їх виготовлення не є об'єктами справляння акцизного збору». Як висновок, пропонується криміналізувати діяння з виготовлення, збуту, транспортування або зберігання з метою збуту міцні спиртні напої домашнього вироблення. Видається, що подібна ситуація має місце і стосовно вин домашнього вироблення.

Фахівці по-різному підходять до визначення безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України. На наш погляд, основним безпосереднім об'єктом розгляданого злочину є система оподаткування в частині встановленого порядку виробництва та обігу підакцизних товарів, а додатковим – засади добросовісної конкуренції². Оскільки виробництва та обігу підакцизного товару в аналізованій ситуації не відбувалось, можна дійти висновку про відсутність цього елемента, який є обов'язковим для будь-якого складу злочину.

Ще одним аргументом на користь відсутності предмета злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України, може слугувати відсутність належного маркування продукції, яку виготовляв засуджений. Саме завдяки такому маркуванню (атрибутиці) будь-який алкогольний напій стає впізнаваним як підакцизний товар. Як відомо, С. Сейдаметов не маркував вино таким чином, щоб воно отримало вигляд підакцизного товару, що, до речі, може свідчити про відсутність у засудженого умислу на збут вина саме як підакцизного товару. На

² Кримінальне право. Особлива частина : підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Т. 1 – Луганськ : Видавництво «Елтон – 2», 2012. – С. 486.

користь висновку про те, що засуджений не намагався видати вироблене ним у домашніх умовах вино за підакцизний товар, свідчить і та обставина, що алкогольний напій був розлитий ним у неналежну тару. С. Сейдаметов не збував своє вино під виглядом легально виготовленого підакцизного товару.

Отже, відповідь на друге питання можна сформулювати таким чином: вино, виготовлене С. Сейдаметовим, є підстави вважати алкогольним напоєм, але водночас це вино не належить до категорії підакцизних товарів. Відповідно, у розгляданій ситуації відсутній предмет злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України.